# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 franci.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

**Nr. 181** Mercurĭ, 19 (31) Augustŭ. **1887.**


## Brașovŭ, 18 Augustŭ 1887.

„Tótă pasĕrea pe limba ei pere,“ ḍice unŭ proverbŭ, pe care nu-lŭ putemŭ mai bine aplica decâtŭ la acea clasă de Ungurĭ, născuțĭ și făcuțĭ, cari ca fariseii și vameșii se lapĕdă, când i-apucĭ de scurtŭ, de tendințele și scopurile dușmănóse ce li se atribue față cu naționalitățile, pentru ca apoi în pressa lorŭ nențelésă de streinĭ, în adunărĭ și orĭ unde potŭ, sĕ cultive și sĕ nutréscă cea mai mare dușmăniă pentru Nemaghiarĭ și la orice ocasiune binevenită sĕ o și manifeste punêndŭ în esecutare acele tendințe și scopurĭ.

Cine nu scie că de câte-orĭ le-amŭ demascatŭ tendințele și scopurile acestorŭ pretinșĭ liberalĭ și civilisatorĭ, toțĭ au săritŭ sĕ se bată cu pumnii în peptŭ și sĕ jure, cei mai mulțĭ pe talmudŭ, că nicĭ prin minte nu le trece a ne lovi în ce avemŭ mai scumpŭ, în limba și naționalitatea nóstră, în esistența nóstră ca ceea ce suntemŭ, pentru ca a doua ḍi pĕcatele lorŭ sĕ le dea de golŭ rĕutatea inimei lorŭ și acțiunile ce se pregătescŭ a le întreprinde contra Nemaghiarilorŭ?

Și aceste scene de nevinovățiă fariseică și vămeșéscă le repetă mai pe fiă-care ḍi, atâtŭ guvernulŭ cu organele sale din țéră, câtŭ și acea parte din societatea ungurésca, care sub adăpostulŭ „reuniunilorŭ de cultură“ lucréză la dĕrĕpănarea esistenței naționale a Nemaghiarilorŭ.

Avemŭ dovedĭ nouĕ despre tendințele și scopurile acelorŭ reuniunĭ, numite Kulturegyleturĭ. Și dovedile suntŭ cu atâtŭ mai prețióse cu câtŭ, fiindŭ ungurescĭ, de rêndulŭ acesta, mai multŭ ca orĭ și când, se spune curatŭ și limpede ce urmărescŭ acele reuniunĭ, în fruntea cărora stau fișpanii și pe care guvernulŭ le sprijinesce, chiar miniștrii fiindŭ membri ai acelora.

In 26 Augustŭ n. Kulturegyletulŭ din Ungaria de susŭ — între membrii căruia figuréză și ministrulŭ Trefort — și-a ținutŭ adunarea s'a generală în Neusohl. Étă ce se ḍice într'o dare de sémă făcută în oficiosulŭ „Pester Lloyd“ de Dumineca 28 Augustŭ despre acéstă adunare și despre scopurile reuniunei:

Reuniunea de cultură din Ungaria de susŭ nisuesce a deștepta și însuflețĭ între locuitorii de limbă nemaghiară ai comitatelorŭ Arva, Barș, Hont, Liptau, Neograd, Neutra, Pojunŭ, Trencin, Turoțŭ și Sohl, mai departe ai orașelorŭ Șemniț și Diln spiritulŭ naționalŭ prin înființarea de asilurĭ (grădinĭ) de copii, de scóle elementare și superióre.. Pe cei presențĭ (la adunare) i-a salutatŭ fișpanulŭ comitatului Sohl Radvanszky, vorbindŭ despre nobila chemare și despre țelurile mărețe ale reuniunei, a cărei problemă e: *a contopi pe cetățenii țĕrii într'o unitate națională....*

In același timpŭ scriitorii și artiștii ungurĭ cutrierau Ardealulŭ mergêndŭ spre Sepsi-Sân-Georgy ca sĕ asiste la adunarea generală a Kulturegyletului ardelénŭ. Și pe când compatrioții noștri Sași se pregătéu sĕ-i priméscă cu zale și țimbale și sĕ-i admire, credêndŭ, póte, că le va schimba agitatorilorŭ ungurĭ pe viitorŭ firea, pe atuncĭ oficiosulŭ „Nemzet“ Nr. 228 dela 20 Augustŭ publica unŭ articulŭ alŭ unuia dintre apostolii maghiarisărei, alŭ luĭ Gustav Beksics, în care se ḍice:

In Ardealŭ se află o societate divisată după rassă, religiune și naționalitate, isolată una de alta. *Acéstă societate trebue contopită sub supremația rassei maghiare.* Acésta se póte ajunge numai prin cultură și bunăstare. De aceea are dreptate distinsulŭ fișpanŭ alŭ Săcuilorŭ, Iosefŭ Potha, când cere cu deosebire pentru țéra Săcuilorŭ institute de învĕțămêntŭ, căcĭ altmintrelea se va desvolta cultura în ținuturile săsescĭ și romănescĭ, terenulŭ săsescŭ și românescŭ va lua avêntŭ, pe când adevĕrata țéră a maghiarismului dincolo de Muntele Craiului, țéra Săcuilorŭ, decade și acésta ar fi fatală pentru causa maghiară în Ardealŭ. O industriă desvoltată în mână maghiară ar aduce naționalitățile tocmai așa în dependință de societatea maghiară, ca odinióră fendalismulŭ. De asemenea caracterulŭ maghiarŭ alŭ proprietății de pămêntŭ este unŭ interesŭ de primul rangŭ... Țéra Săcuilorŭ e cheia Ardealului nu numai în privința strategică, ci și economică și politică.

A desvolta industria în Ardealŭ și mai alesŭ în Țéra Săcuilorŭ însemnéză atâta câtŭ a înmulți poporațiunea de acolo, care scade și emigréză, atâta câtŭ a îmbogăți acolo societatea maghiară, atâta câtŭ a asigura rolulŭ conducĕtorŭ nu numai statului maghiarŭ, ci totodată și societății maghiare, atâta câtŭ a crea orașe industriale maghiare orĭ civilisațiune maghiară dincolo de Muntele Craiului, orĭ atâta câtŭ *a resolva cestiunea maghiară.* Asupra acestui obiectŭ sĕ se gândéscă scriitorii și artiștii ungurĭ în timpulŭ escursiunei lorŭ.

Acesta-i programulŭ guvernului și alŭ societății maghiare kulturegyletiste pentru resolvarea cestiunei Ardealului, a cărei esistență din nou o adeveresce fóia oficiósă ungurésca. Programŭ precisŭ și concisŭ: peste $1^1/_2$ milióne Românĭ și 2 sute mii Sașĭ sĕ se contopéscă în 6 sute mii Maghiarĭ ai Ardealului, în carĭ suntŭ socotițĭ și cele 2 sute de mii de Jidovĭ; apoi sĕ trécă pămêntulŭ și industria ardelenéscă în proprietatea și în mânile Maghiarilorŭ, sĕ se creeze școle maghiare, sĕ reînvieze feudalismulŭ și étă că scapă Ardealulŭ de soboli!

Dér pretinșii civilisatorĭ ai Orientului șĭ-au făcutŭ socotéla fără birtașŭ. Uită că statulŭ nu suntŭ Maghiarii și Maghiarii nu suntŭ statulŭ, uită că cultura maghiară intolerantă, neliberală și persecutóre nu se potrivesce cu firea Românului care iubesce libertatea, dreptatea și echitatea; uită că Românului îĭ place căciula, țundra și opinca; uită că Românului îĭ place sĕ-șĭ adórmă și sĕ șĭ desmerde copilulŭ cântându-i și grăindu-i românesce; uită că-i place numirile românescĭ ale orașelorŭ și satelorŭ, ale rîurilorŭ și munților, ale văilorŭ și colnicelorŭ; uită'n fine că nu esistă putere pe pămêntŭ care sĕ-lŭ facă sĕ renunțe la limba și naționalitatea sa, la portulŭ și datinele sale, la postulatele și drepturile sale.

Se înșélă amarŭ, guvernŭ și kulturegyletiștĭ, ca și scriitorĭ și artiștĭ, décă credŭ că cu pornirĭ asiatice, cu mĕsurĭ ilegale, cu agitațiunĭ și persecuțiunĭ violente contra naționalităților nemaghiare din Ardealŭ, și mai alesŭ contra Românilorŭ, vorŭ resolva cestiunea Ardealului!

Le-amŭ declaratŭ noi Româniĭ de atâtea orĭ Ungurilorŭ dela putere, și le declarămŭ din nou, că numai împlinirea postulatelorŭ nóstre și numai redobândirea drepturilorŭ nóstre vorŭ resolva cestiunea Ardealului.

## Cestiunea bulgară.

După o telegramă din Sofia, situațiunea se înfățișéză în momentulŭ de față astfelŭ:

Din punctulŭ de vedere exteriorŭ, impresiunea produsă de atitudinea Franciei, Rusiei, Germaniei și a Porței a fostŭ destulŭ de viă în primulŭ momentŭ în cercurile oficiale bulgare. Ea s'a schimbatŭ adĭ. Lumea pare din ce în ce mai convinsă, că negociările începute de Pórtă cu Rusia în privința generalului Ehrnrooth, și cele ce vorŭ urma cu alte puterĭ, vorŭ avé unŭ altŭ resultatŭ decâtŭ manținerea statului quo, din causă, că se vorŭ opune Austria, Englitera și Italia la mĕsurile de coercițiune ce ar puté fi propuse. Acésta e nota dominătóre la persónele politice bulgare în generalŭ.

Décă e puțină temere de o acțiune exterióră, lumea se aștéptă cu tóte astea la aceea ca Rusia sĕ provóce, în lipsa intervenirei sale personale séu mixte, câte-va rĕscóle din partea emigrațiilorŭ și a membrilorŭ opoziției. Numai prin acestŭ mijlocŭ, mai multŭ decâtŭ printr'o acțiune ce ar face sĕ nască, — după cum se crede, — complicațiunĭ europene, Rusia ar înțelege sĕ ajungă la ținta proiectelorŭ sale în Bulgaria.

Au circulatŭ deja sgomote în privința órecărorŭ mișcărĭ ce s'ar fi produsŭ la granițele sêrbescĭ. Autoritățile militare bulgare spunŭ, că au luatŭ marĭ precauțiunĭ, ér opiniunea cercurilorŭ oficiale este că orĭ-ce mișcare ar fi fără isbândă.

Inăuntrulŭ Bulgariei situațiunea este destulŭ de complicată. Fără a socoti uneltirile Zankoviștilorŭ, carĭ se vorŭ vedé în curêndŭ favorisate de ridicarea stărei de asediu în momentulŭ alegerilorŭ, suntŭ și divisărĭ de persóne carĭ vatămă consolidărei noului regimŭ. E temere totușĭ că elementele ce vorŭ compune ministeriulŭ nu vorŭ avé destulă influență asupra țĕrei, pentru a presida la alegerĭ.

Trebue sĕ se adauge, ca causă de natură a spori crisa, situațiunea personală a prințului față cu armata și cu ómenii politicĭ. Ei nu se cunoscŭ încă și potŭ fi supĕrărĭ, înainte ca și unii și alții sĕ se cunóscă seriosŭ.

Cercurile oficiale din Berlinŭ socotescŭ intervenirea milităréscă a Rusiei în Bulgaria ca aprópe sigură, décă Turcia nu o va lua înainte, séu nu va lucra în modŭ energicŭ contra prințului de Coburg.

## Cu ce traesce Maghiarulŭ?

La acéstă întrebare rĕspunde „Egyetértés“ Nr. 232 dela 25 Augustŭ, în articululŭ sĕu de fondŭ, astfelŭ:

Cu ce traesce Maghiarulŭ? Apoi, ḍĕu, traesce și elŭ cu ce póte. Mănâncă décă are ce, ér décă n'are, flămânḍesce. Suntŭ și Maghiarĭ de aceia, carĭ mai de multe orĭ rabdă fóme, decâtŭ se satură bine. Și chiar décă mănâncă ceva, nu mănâncă o mâncare nutritivă, care sĕ dea omului putere. In unele părțĭ ale țĕrei, cartofii (picioicile, perele de pămêntŭ) suntŭ principalulŭ articulŭ de nutrire. Afară de acestea puținŭ bobŭ, cucuruzŭ, ér véra pere pădurețe. Borșulŭ, despre care unii ḍicŭ, că e mâncare, ba încă că te și poțĭ sătura bine cu elŭ, pe unele locurĭ mai adesea îlŭ aflĭ pe mésa săracului, decâtŭ pânea.

»Egyetértés« declară, că le susține acestea pe basa esperiențelorŭ câștigate de astfelŭ de bărbațĭ, carĭ trăescŭ în atingere cu poporulŭ, carĭ suntŭ îngrijațĭ de sórtea aceluia și carĭ urmărescŭ cu atențiune nĕcasurile poporului.

Președintele biuroului de statistică, Carolŭ Keleti, a scrisŭ unŭ opŭ, în care tractéză din punctŭ de vedere scientificŭ cestiunea acésta. »Egyetértés« salută cu bucuriă apariținnea acestui opŭ, dér — ḍice elŭ — traiulŭ de tóte ḍilele nu e corĕspunḍĕtorŭ prescrierilorŭ ce se facŭ în acelŭ opŭ, că din cutare bucate câtŭ sĕ se mănânce, pentru ca sĕ se conserve sănĕtatea trupului. Omulŭ face cum póte: décă n'are nutremêntŭ de ajunsŭ, flămânḍesce, trupulŭ i se slăbesce, proporția mortalității devine mai mare, dér pentru aceea totŭ nu mănâncă mai multŭ, fiindŭ că nu póte.

»Dér cu tóte acestea« — continuă »Egyetértés« — »multe putemŭ învĕța din opulŭ acesta. Putemŭ învĕța aceea, că o parte a poporului ungurescŭ se nutresce fórte sĕrăcăciosŭ și că aserțiunea, că poporulŭ ungurescŭ traesce mai bine decâtŭ popórele din alte țĕrĭ, în genere ḍisŭ, nu este alta decâtŭ o poveste«.

Constată mai departe fóia ungurésca, că în unele ținuturĭ ale țĕrii partea mai săracă a poporului abia décă gustă carnea. In Maramureșŭ, nutrimentulŭ principalŭ — afară de cucuruzŭ — consiste în bobŭ, vardă (curechiu), picioicĭ, cépă și pere pădurețe. In Sătmarŭ mănâncă diminéța pâne cu cépă, la amédŭ verdețurĭ, pe carĭ le fierbŭ cu uleiu de flórea sórelui. In Sĕlagiu mănâncă mai virtosŭ mămăligă, bobŭ și simburĭ de bostan, carne arareorĭ gustă chiar și în ḍile de sĕrbătóre.

Intrégă populațiunea nu consumă de persónă mai multŭ ca 7.3 kilgr. carne de vită pe anŭ. Va sĕ ḍică 100 de ómenĭ mănâncă pe ḍi 2 kilgr. carne; din acești

100 de ómenĭ voră fi póte 10, din cei mai bogațĭ, carĭ mănâncă cele 2 klgr. de carne, ér restulŭ de 90 nu mănâncă din carne póte nicĭ o bucătură. Din carnea de porcŭ se vinŭ pe omŭ 10 klgr. pe anŭ, din cea de óiă mai puținŭ ca 3 klgr.; din lapte asemenea nu se vinŭ mai multŭ ca 31 litre de omŭ pe anŭ, prin urmare pe 10 ḑile mai puținŭ de o litră.

Şi mai rĕu trăescŭ locuitorii comitatului Arva; mâncările fiindŭ secĭ, se consumă multŭ; nutremêntulŭ de o persónă se socotesce în 706 klgr., dintre carĭ abia 29 grame albuminóse. Din tóte cărnurile la olaltă socotite unŭ omŭ abia consumă în comitatulŭ acesta 10 klgr. pe anŭ. Aci însĕ mai mănâncă ómenii şi ceva pâne de grâu, dér suntŭ comitate, unde poporulŭ, peste totŭ ḑisŭ, nu mănâncă pâne de grâu, aşa d. e. suntŭ comitatele Turocz, Liptó, Zemplinŭ şi Ungŭ. In comitatulŭ Trencinŭ se consumă de persónă mai multŭ ca o majă metrică pâne de ovĕsŭ, ér în comitatele Sáros, Sepes şi Nyitra mai multŭ ca 80 klgr. Piciocĭ în comitatulŭ Trecinŭ, Árva, Liptó şi Turocz se consumă de persónă mai multŭ ca 2 măjĭ metrice.

La datele până aci ḑise, „Egyetértés“ mai adauge, că vinŭ se consumă în proporție mică, ér vinarsŭ séu rachiu în proporție mare. In comitatele susŭ ḑise abia se vinŭ 5 litre de vinŭ pentru unŭ omŭ pe anŭ, totŭ asemenea şi în comitatele Hunedórei şi Treiscaunelorŭ, în timpŭ ce vinarsŭ se consumă pe anŭ peste 40 de litre de persónă, nu numai în multele comitate de mai susŭ, ci şi în comitatulŭ Bihorului, comitatulŭ Hajdu, comitatulŭ Têrnavei micĭ şi alŭ Sibiiului.

După aducerea acestorŭ date, »Egyetértés“ îşĭ esplică uşorŭ causa atâtorŭ corpurĭ amărâte şi netrebnice, ce se observă la tênĕra generație cu ocasiunea asentărilorŭ. Din o miiă de tinerĭ, în comitatulŭ Caraşŭ-Severinŭ şi Aradŭ, mai multŭ de 550 trebue sĕ se respingă, ér în comitatele Hajdu, Sĕlagiu, Cojocna, Maramurĕşŭ, Timişŭ, Pojunŭ, Nyitra de asemenea mai bine de jumĕtate nu se potŭ înrola pentru miliție.

»Fórte triste esperiențe suntŭ tóte acestea«, — sfîrşesce fóia ungurêscă. — Ele arată, că poporulŭ este fórte sĕrăcitŭ, orĭ câtŭ se silescŭ ómenii guvernului sĕ documenteze, că înotămŭ în lapte şi untŭ. Ba amŭ ajunsŭ până acolo, că nu mai putemŭ sĕ privimŭ lucrurile în neactivitate, décă nu vremŭ sĕ ajungemŭ timpulŭ, în care rassa sĕ prindă a degenera şi a se nimici.“

La aceste prețióse mărturisirĭ unguresci vomŭ reveni.

## SCIRILE ḐILEI.

Ministrulŭ ungurescŭ de agricultură, industriă şi comerțŭ a încuviințatŭ, ca comuna Veneția inferióră din comit. Făgăraşului sĕ aibă trei têrgurĭ anuale: în 3 Martie, 28 Augustŭ şi în 20 Noemvre; oraşulŭ Deşiu douĕ têrgurĭ anuale, anume Mercurĭ şi Joi după 5 Februarie, şi Mercurĭ şi Joi între 18 şi 24 Septemvre têrg de vite şi porcĭ; comuna Miheşulŭ de Câmpiă din comit. Turda-Arieşŭ têrgŭ de sĕptĕmână Joia.

—x—

Trenurile omnibus Nr. 1813 şi 1814, care circulă între Sibiu şi Ocna Sibiiului, cu ḑiua de 1 Septemvre se sistéză.

—x—

La cererea sa, subjudele Antonŭ Columbanŭ dela judecătoria cercuală din Blaşiu a transferatŭ la judecătoria cercuală din Aiudŭ.

—x—

In Sibiiu s'a deschisŭ pentru câtva timpŭ o esposiție de arte săsêscă, la care suntŭ espuse obiecte de pictură, sculptură, architectură.

In ḑilele acestea vorŭ apăré în editura Librăriei N. I. Ciurcu în Braşovŭ următórele cărțĭ didactice pentru şcólele poporale române:

I. Dariu, Elemente de Fisică, pentru şcólele poporale cu mai multe figurĭ intercalate în textŭ.

Prețulŭ unui esemplarŭ legatŭ 30 cr

I. Dariu, Geografia patriei şi elemente din geografia universală, pentru şcólele poporale române. Cu 12 figurĭ şi mapa Ungariei colorată şi împărțită în comitate.

Prețulŭ broşatŭ 25 cr., legatŭ 30 crucerĭ.

I. Dariu, Istoria patriei şi elemente din Istoria universală, pentru şcólele poporale române, tractată după metodulŭ biograficŭ în două cursurĭ concentrice cu portretele mai multorŭ regențĭ şi bărbațĭ aleşĭ.

Prețulŭ broşatŭ 20 cr. legatŭ 25 cr.

Aceste cărțĭ didactice pentru şcólele poporale române suntŭ lucrate după cerințele celui mai nou planŭ ministerialŭ.

**Făgăraşŭ**, 13 Augustŭ, 1887, st. v.

Domnule Redactorŭ! Despre producțiunea literară şi musicală a tinerimei studióse din Făgăraşŭ şi jurŭ, dată în favorulŭ societățeĭ »Progresulŭ“ de aicĭ, ațĭ luatŭ notiță şi în colónele prețuitului ḑiarŭ „Gazeta Transilvaniei«, Nr. 155, dela 16/28 Iulie a. c., eventualŭ despre concertulŭ improvisatŭ de acestia cu ajutorulŭ pe neaşteptate alŭ d-lorŭ Iacobŭ Mureşianu, profesorŭ la gimnasiulŭ din Blaşiu, şi Traianŭ Mureşianu, academistŭ de sculptură în München, la 31 Iulie a. c. st. n., în hotelulŭ „Lauritsch“ din Făgăraşŭ. Vĕḑêndŭ însĕ că nimenea mai competentŭ n'a prinsŭ condeiulŭ ca sĕ facă o dare de sémă, îmĭ iau îndrăsnélă după puțina-mĭ pricepere a relata eu următórele:

Incă din anulŭ trecutŭ tinerimea studiósă de pre lângă Făgăraşŭ a făcutŭ unŭ începutŭ în direcțiunea acésta, aranjândŭ ei de ei o producțiune literară, care după împrejurărĭ a reuşitŭ în modŭ mulțămitorŭ.

In anulŭ acesta tinerimea venită dela studiu — zelósă cum e — a voitŭ sĕ dovedéscă mai multŭ ca în anulŭ trecutŭ, şi astfelŭ s'a concentratŭ după esamene aci în Făgăraşŭ, şi prin producțiunea arĕtată a dovedítŭ, că voința se fiă, şi ea (tinerimea) póte face multŭ — fórte multŭ. Şi cum nu? cândŭ în Sibiiu şi Blaşiu tinerii studențĭ de acum au ocasiune a se adăpa de cunoscințe în musica vocală şi instrumentală dela profesorĭ ca George Dima şi Iacobŭ Mureşianu?

Incă până erau la studiu în Sibiiu, Blaşiu şi Braşovŭ, tinerii Oltenĭ prin epistole unii către alții şĭ-au formatŭ programulŭ producțiunei literare-musicale publicatŭ în Nr. 155 alŭ acestei foi, care programŭ însĕ, din împrejurarea, că tinerimea adunată în Făgăraşŭ pentru pregătire, a avutŭ fericirea sĕ salute în mijloculŭ ei pe simpaticii d-nĭ: Iacobŭ Mureşianu şi Traianŭ Mureşianu, carĭ veniseră pentru a-i asculta şi carĭ au binevoitŭ sĕ ia parte şi activă la acéstă producțiune, s'a schimbatŭ astfelŭ, că partea literară din programŭ s'a lăsatŭ afară, şi în loculŭ ei s'au pusŭ cincĭ puncte nouĕ — părțĭ de musică vocală şi instrumentală — esecutate de noii óspețĭ, şi aşa producțiunea a devenitŭ curatŭ numai „concertŭ.“

Concertulŭ acesta fiindŭ avisatŭ din nou publicului Făgărăşanŭ, că adecă producțiunea tinerimei se completéză şi cu producțiunea noilorŭ óspețĭ bineveniţĭ, încă de timpuriu séra, sala cea mare a hotelului numitŭ era plină de publiculŭ inteligentŭ fără deosebire de naționalitate din Făgăraşŭ, şi parte mică şi din jurŭ. Rĕu face inteligința nóstră din jurulŭ Făgăraşului, că nu sprijinesce astfelŭ de întreprinderĭ salutare ale tinerilorŭ eşițĭ din sinulŭ lorŭ.

Nicolae S. Şerbanŭ de Voila, studentŭ de jură în Buda-Pesta, ca preşedinte alŭ comitetului aranjatorŭ a premersŭ concertulŭ cu unŭ cuvêntŭ de deschidere. A urmatŭ esecutarea programului:

1. Reîntórcerea rêndunelei, comp. de Iacobŭ Mureşianu şi Uite mama, cântate în patru vocĭ de corulŭ tinerimei.

Corulŭ s'a condusŭ de clericulŭ abs. Iosifŭ Morariu din Feldióra în țéra Bârsei, şi deşi era compusŭ numai din 10 persóne, totuşĭ a satisfăcutŭ pe deplinŭ auḑitorilorŭ.

2. Solo de flaută, esecutatŭ de Valeriu P. Comşa, clericŭ curs. IV-lea în Blaşiu. D-nulŭ Valeriu Comşa a doveditŭ încă dela producțiunea anului trecutŭ, că e bunŭ flautistŭ, dér în anulŭ acesta desteritatea sa în acestŭ instrumentŭ musicalŭ a culminatŭ, esecutândŭ una dintre cele mai grele compunerĭ din cântecile românescĭ.

3. Visulŭ meu, — romanță, s'a cântatŭ solo de Ioanŭ Bârsanŭ, clericŭ curs. III, şi s'a acompaniatŭ pe violină de Iosifŭ Morariu, clericŭ abs.

4. Cucuruzŭ cu fóia 'n susŭ, acestŭ cântecŭ popularŭ s'a esecutatŭ fórte bine de corulŭ tinerimei.

5. Doina, solo de flaută cu acompaniamentŭ, s'a esecutatŭ în modŭ esemplarŭ de clericulŭ abs. Iosifŭ Morariu. D-nulŭ Iosifŭ Morariu a contribuitŭ multŭ la reuşita producțiunei, căcĭ pe lângă aceea că a luatŭ parte activă în programulŭ tinerilorŭ Oltenĭ, dar totdeodată a condusŭ şi corulŭ acestora, instruindŭ în Făgăraşŭ pre acestŭ corŭ cu trei ḑile înainte de producțiune.

6. Te-ai dusŭ iubit'o, romanță, s'a cântatŭ solo de Corneliu Popŭ de Galațĭ, studentŭ abs., acompaniatŭ pe violină de Iosifŭ Morariu cler. abs.

7. Românŭ verde ca stejarulŭ, comp. de Iacobŭ Mureşianu. Cu acéstă frumósă cântare a păşitŭ mai întâiu simpaticulŭ d-nŭ profesorŭ Iacobŭ Mureşianu înaintea publicului alesŭ din Făgăraşŭ, esecutându-o desterŭ şi uşorŭ pe piano. Era de admiratŭ puterea artistică cu care scia d-nulŭ profesorŭ Mureşianu sĕ producă cele mai încântătóre variațiunĭ prin bătaia pe piano în cântarea numită.

8. Ernani de Verdi, solo-bariton. Acestŭ cântecŭ italianŭ l'a esecutatŭ d-nulŭ Traianŭ Mureşianu, academistulŭ. O voce mai puternică şi totodată curată de baritonŭ ca a domnului Traianŭ Mureşianu n'am auḑitŭ. Aplausele frenetice ale publicului asistentŭ nu voiau sĕ mai înceteze până cândŭ simpaticulŭ cântărețŭ n'a venitŭ sĕ mulțăméscă.

9. Rapsodie românéscă, comp. de Iacobŭ Mureşianu. Acesta a fostŭ alŭ doilea şi celŭ din urmă cântecŭ adevĕratŭ românescŭ esecutatŭ de d-nulŭ profesorŭ Iacobŭ Mureşianu.

Nu sunt în stare sĕ cualificŭ resultatulŭ cântărilorŭ esecutate de d-nulŭ profesorŭ Mureşianu şi fratele dênsului, Traianŭ, în concertulŭ de față, ci despre acela lasŭ sĕ vorbéscă publiculŭ fostŭ presentŭ, care le-a auḑitŭ şi care nu mai înceta cu aplausele.

10. Nu plânge, de Iacobŭ Mureşianu şi Retrasŭ de ochii lumei de Mezzetti, au fostŭ cele din urmă cântece esecutate solo de d-nulŭ Traianŭ Mureşianu acompaniatŭ pe piano de d-nulŭ profesorŭ Mureşianu.

11. Coróna cufundată şi în pădure, ca

## FOILETONŬ.

(39)

### Misterele Veneției.

de Edouard Didier, traducere de *Ioanŭ S. Spartali.*

XIV.

**Intre doi norĭ.**

— Mĕ ducŭ, stăpâne!

— Incă ceva!... ḑise Foscari.... Tênĕrulŭ Felice póte aşa slabŭ, cum este sĕ se înfățişeze la palatulŭ ducalŭ îndată ce-i vomŭ porunci?

— Sperŭ că da, Alteță!

— Sĕ fiă gata pentru când îlŭ vomŭ chema şi o sĕ-lŭ chemămŭ curêndŭ! ḑise Foscari.

Mititica Fiametta eşĭ din palatulŭ ducalŭ cu puține ilusii despre atotputernicia care credea ea că este principalulŭ apanagiu alŭ unui prințŭ alŭ Veneției, însĕ cu cea mai mare încredere în făgăduiala dogelui Francesco Foscari.

Intr'asta, celŭ puținŭ, ea nu se înşela, fiindŭ că îndată ce se întruni Senatulŭ în ḑiua aceea în sala Marelui Consiliu, dogele se înfățişă declarândŭ senatorilorŭ că are sĕ le comunice ceva de cea mai mare însemnătate.

I se dete numai decâtŭ cuvêntulŭ şi, fără mâniă, fără patimă aparentă, bĕtrânulŭ doge spuse atuncĭ tóte acusațiunile carĭ apăsau pe podestatulŭ Padovei, fără sĕ ascundă nicĭdecum chipulŭ cum o biată femeiă din poporŭ aduse la piciórele tronului denunțarea aceea.

Când s'aşeḑă dogele, după ce făcŭ apelŭ la dreptatea Senatului, toțĭ senatoriĭ carĭ ascultaseră pe Francesco Foscari într'o tăcere religiósă, se uitau unulŭ la altulŭ fără sĕ ḑică nicĭ o vorbă şi păreau încremenițĭ. Invinovățirea era aşa de hotărîtă, aşa de netedă, şi Felice aşa de cunoscutŭ, încâtŭ se părea cu neputință îndoiala despre acusările acestea aduse podestatului. Aşa că cu tótă dorința prea firéscă d'a fugi d'unŭ scandalŭ ce s'ar fi rĕsfrântŭ în parte şi peste dênşii, senatorii simțeau câtŭ de greu era ca sĕ iasă Martinengo spălatŭ din ancheta ce era sĕ se deschidă. Singurŭ Jacob Loredano avù curagiulŭ sĕ ridice vocea ca sĕ apere pe podestatulŭ învinuitŭ.

— Eu nu mĕ îndoescŭ, — ḑise dênsulŭ, — că, in afacerea acésta, unde este angajată aşa de tare onórea unui patricianŭ, dogele nu are numai dorința sĕ facă sĕ triumfe dreptatea şi adevĕrulŭ, dér pe cine se baséză pân'aci prea grelele acusărĭ ridicate în potriva unui bărbatŭ aşa de însemnatŭ ca podestatulŭ Padovei? Pe spusele unei slujnice.

— Avețĭ sĕ vedețĭ o altă mărturiă de care vĕ garantezŭ că nu avețĭ sĕ vĕ îndoițĭ: şi anume mărturia victimei, care va veni sĕ depue în potriva călăului sĕu! ḑise dogele cu óre-care aprindere.

Francesco Foscari făcŭ unŭ semnŭ: uşa care da în apartamentele sale se deschise şi Felice Badoer se ivì in uşă.

Tênĕrulŭ patricianŭ, susținutŭ de unulŭ dintre ofițerii dogelui, înaintă până în mijloculŭ pretoriului; însĕ, şi décă călcătura-i era şovăitóre, privirea pe care o plimba peste tótă Adunarea era sigură.

După ce se mai potoli puținŭ mişcarea de interesŭ şi de compătimire care lŭ primise la intrare, fù invitatŭ ca sĕ vorbéscă şi sĕ-şĭ expue plângerile, sĕ se mărginéscă la fapte, fără sĕ le însoțéscă de nicĭ unŭ comentariu.

Felice Badoer, după ce salută augusta adunare, povestì atuncĭ fórte limpede totŭ ce se petrecuse dela plecarea sa din Padova până în momentulŭ când era sĕ se înece. Sfîrşĭ ḑicêndŭ:

— Bănuescŭ fórte multŭ că podestatulŭ a voitŭ sĕ mĕ sdrobéscă în stradele Padovei, c'a încercatŭ sĕ mĕ ardă de viu în satulŭ Cento, că a...

— Mărginesce-te la faptele pe carĭ le poțĭ proba. ... Nouĕ nu ne trebue bănuelĭ lipsite de probe! ḑise preşedintele Senatului.

— Fie!... Ei bine, fără a mai socoti pe gondolierulŭ Ricardo, pe care podestatulŭ l'a lovitŭ pe la spate cu pumnalulŭ, la Isola Bella, afirmŭ şi jurŭ că a vrutŭ sĕ mĕ înece în laculŭ de Garda, isbindu-mĕ în capŭ cu o vislă, în momentulŭ cândŭ încercam sĕ mĕ suiu în luntrea, în care scăpase elŭ pe fiica Adriaticei! ḑise Badoer.

De astă dată învinovățirea era formală, precisă, şi nu era cu putință s'o respingă orĭ s'o desprețuiască din pricina nedemnității învinuitorului. Aşa că nicĭ chiar singurŭ dintre senatorĭ, care mai adinea-orĭ se făcuse apărătorulŭ podestatului, Loredano, care era unitŭ cu Martinengo prin legăturĭ pe carĭ orĭ cine le cunoscea în Veneția, nicĭ chiar Loredano nu încercă sĕ respingă acusarea. Elŭ se mărginì numai sĕ céră ca podestatulŭ sĕ nu fiă datŭ în judecată, ci numai sĕ fiă chematŭ la bara Adunării, pentru ca sĕ se desvinovățéscă de crimele ce i se

aceste cântări esecutate în patru vocĭ de corulŭ tinerimei s'a finitŭ concertulŭ.

A urmatŭ petrecere socială de jocŭ; în pausă s'au jucatŭ jocurile istorice „Călușarulŭ“ și „Bătuta«.

Venitulŭ, după cum am înțelesŭ, a trecutŭ peste una sută florinĭ.

**Nicolau Aronŭ.**

## Agricultura în Germania.

O escursiune agricolă făcută la Rosalii 1884 în provincia Sacsonia

### Orașulŭ Quedlinburgŭ și cultura de florĭ.

(Urmare.)

Sosițĭ la curte, furămŭ primițĭ de doi fii ai proprietarului și conduşĭ îndată prin magazii, ca sĕ vedemŭ totŭ felulŭ de sĕmênțe și conservarea lorŭ. Ca magazii erau 10 clădirĭ diferite, fiăcare cu câte 3 etage și de întinderea și aspectulŭ unorŭ casarme. In locŭ de podine, ele tóte erau podinite cu asfaltŭ, și nu numai le măturau în ficaăre ḑi, ci le stergeau totdéuna și cu o sdranță udă, ca sĕ nu rĕmênă prafŭ orĭ gunoiu, în care sĕ se încuibeze insecte, orĭ mucegĭelĭ, carĭ apoi sĕ atace sĕmênțele. Ventilația și aerisarea era admirabilă. Plimbându-ne dintr'o magazió în alta, dintr'o odaiă în alta, numai într'o singură odaiă amŭ numĕratŭ 72 sacĭ cu câte $1^1/_2$ măjĭ de sĕmênță de reseda, ḑi șépte ḑecĭ și doi sacĭ cu sĕmênță de resedă, atuncĭ, când deja erau sĕmĕnate la vr'o 100 de morgen-e, afară de ceea ce vênduserâ prin Germania și străinătate. Eraĭ mulțumitŭ numai sĕ te plimbĭ dintr'o odaiă într'alta, sĕ veḑĭ lucrurĭ ce nu țĭ ai fi pututŭ închipui nicĭ-odată!

Câtŭ privesce inventarulŭ mobilŭ, boi nu țineu ci numai cai, câțĭva armăsarĭ de prăsilă, o frumósă colecțiune de mânzĭ de cête 2—3 anĭ, 16 cai de șea și nisce cai marĭ, greoi, pentru muncă. Pentru ca nenumĕratele păstărĭ și curpenĭ de florĭ sĕ le pótă folosi cum se cade țineau vr'o 2 turme de oi — rassă de carne —, pe carĭ tocmai atuncĭ le tundeau. Pentru ca sĕ îndese și bătucéscă gunoiulŭ, spre alŭ feri de intrarea aerului și de perderĭ, scóla de călăritŭ (manegiulŭ) o făcuseră pe gunoiu, și în fiăcare ḑi alergau pe elŭ mânḑii și caii de luxŭ. Semênțele le scotŭ din păstărĭ și capsule parte cu mașina de treeratŭ și parte cu mâna. Mâșina de treeratŭ era zidită în ḑidŭ, de órece ei nu o mișcau din locŭ și treerau cu ea totŭ anulŭ. Aborulŭ ilŭ produceau nu cu focŭ de lemne séu cărbunĭ, ci cu petroleu, pe câtŭ am auḑitŭ; acésta e prima încercare de felulŭ acesta.

Personalulŭ întreprinderei era fórte mare și pentru conducerea lucrărilorŭ și operațiunile intelectuale, pe lângă o dróiă de funcționarĭ de comptabilitate, deposite, magazii, prăvălii etc. mai avea și 2 doctorĭ în sciințele naturalĭ — botanistĭ — și mai mulțĭ grădinarĭ cu studii academice, precum și o cétă întrégă de practicanțĭ în horticultură.

Fiindŭ întreprinderea atâtŭ de colosală, și împărțirea muncei între personalŭ este fórte întinsă, încâtŭ póte ocupa pe o persónă anulŭ întregŭ cu o singură plantă orĭ operațiune, în care individulŭ, ce e dreptŭ își câștigă o mare iscusință și îndemânare, dér trebue sĕ neglige cu totulŭ și uită celelalte studii și operațiunĭ; de aceea ceilalțĭ proprietarĭ din Sacsonia, carĭ încă se ocupă cu cultura de sĕmênțe, se înțelege, pe o scară multŭ mai mică, nu vorŭ sĕ angageze absolvenții și elevii firmei Dippe, căcĭ fiindŭ unilateralĭ, arareorĭ îi potŭ întrebuința. Pe lângă aceea mai avea o stațiune de încercare și laboratorŭ de chimiă propriu.

După ce am inspectatŭ tóte aceste îndestrărĭ ale moșiei, veni și bĕtrânulŭ întemeiătorŭ alŭ firmei, și în 3 trăsurĭ plecarămŭ cu dênsulŭ, ca sĕ ne arate nu numai sĕmênțele gata, ci și cultura lorŭ, florile, parte în grădinĭ și parte pe câmpulŭ deschisŭ. In grădinĭ erau rĕsadnițe și florării de câte 2—300 stînjinĭ lungime și cuprindeau mai multe sute de mii de óle. Levcoi erau în 200,000 de óle; astericĭ erau sĕmĕnate pe 80 de morgen e, ochiulŭ boului — pansele — pe mai multŭ de 100 morgen-e, viorele și micșunele erau atâtea, de nu le ai fi pututŭ încărca pe 50 de carĕ.

Proprietarulŭ a cumpăratŭ tótă bucățica de pămêntŭ, ce numai a pututŭ fi cumpĕrată, și n'a crutatŭ nimicŭ, dér încolo totŭ a fostŭ silitŭ sĕ ia locurĭ și grădinĭ și în arêndă.

(Va urma.)

**Raportŭ polițienescŭ.** Dumineca diminéța îi succese din nou unui polițistŭ sĕ pună mâna pe chelnerița din cafenéua de nópte »La călăréța de circŭ“, care nebună de iubire, imediatŭ după ce ora de închidere a cafenelelorŭ sună, se strecurase în locuința amantului ei — la casarma militară de aprovisiantare a învĕțăceilorŭ — tocmai cândŭ acésta își părăsia iubitulŭ, și astfelŭ îi succese sĕ-o ducă la poliție.

Arestarea acestei chelnerițe ne dă încă o nouă dovadă, în ce modŭ rușinosŭ este știrbitŭ moralulŭ în aceste localitățĭ de nópte. După spunerile diferițilorŭ ós peți, s'a constatatŭ că proprietara acestui localŭ, nu numai că șĭ-a trimisŭ chelnerițele nóptea prin hotelurĭ și case private, conducêndu-le astfelŭ sistematicŭ la prostituțiune, ci chiar ea însașĭ s'a purtatŭ în modulŭ celŭ mai desfrĕbălatŭ în presența óspeților ei. In contra acestei proprietare a numitei cafenele, care șĭ-a lăsatŭ cafenéua de mai multe ḑile în mânile chelnerițelorŭ sale, și petrece de presentŭ în Sibiiu la amantulŭ ei, poliția a făcutŭ pașii necesarĭ ca sĕ închidă acestŭ localŭ în interesulŭ moralului publicŭ și sĕ espulseze din orașŭ acéstă neghină.

In nóptea de 28 spre 29 l. c. făptuitorĭ necunoscuțĭ pĕtrunseră, deschiḑêndŭ ușa cu puterea, în bucătăria (cuina) de véră a casei cu Nro. 277 din ulița funarilorŭ, luândŭ o piuliță cu pisălugŭ, o cratiță albastră de lapte, o ólă plină cu untură de porcŭ și banĭ în valóre de 15 cr. S'a ordonatŭ deja prinderea hoțilorŭ.

Lunĭ diminéța trecŭ o birjă de piață în Brașovulŭ vechiu peste femeea unui fănarŭ din acelŭ suburbiu, fără ca sĕ o rănéscă mai gravŭ. Birjarulŭ nebăgătorŭ de sémă se va pedepsi.

## Scirĭ militare.

Romănia. »Monitorulŭ oficialŭ“ publică ordinulŭ de chemare datŭ reserviștilorŭ din contingentulŭ anilorŭ 1880, 1881, 1882, 1883 și 1884 carĭ urméză a fi concentrațĭ spre a lua parte la manevrele din anulŭ curentŭ. Reserviștii carĭ facŭ parte din infanteriă, vênătorĭ, artileriă și cadre călărașĭ, suntŭ invitațĭ sĕ se presinte negreșitŭ în ḑiua de 19 Septemvre, orele 6 diminéța, spre a fi trimeșĭ la corpurile respective. Cadrele dorobanțĭ se vorŭ presinta totŭ în aceeașĭ ḑi com plectŭ echipațĭ de companiele din care facŭ parte. Orĭ-ce reservistŭ, care nu se va conforma ordinului este prevemtŭ că va fi urmăritŭ, prinsŭ și pedepsitŭ.

Francia. Incercarea de mobilisare se va face cu corpulŭ 17 de armată (Toulouse), care a și primitŭ ordinŭ de a mobilisa.

Rusia. „Pol. Corr.“ află că în sistemulŭ fortificațiunilorŭ dela Varșovia intră și construirea în celŭ mai apropiatŭ timpŭ a unui însemnatŭ numĕrŭ de barace pentru 150.000 ómenĭ, pe câmpurile dela Povazki și Mokotov.

## Mulțămită publică și dare de sémă,

asupra ofertelorŭ primite de comitetulŭ pentru adunarea de ajutóre în favorulŭ incendiațilorŭ din comuna Galațĭ.

(Urmare.)

11. Din Comana inferióră, prin d-lŭ George Halmagyi, notarŭ de cercŭ, s'au colectatŭ și trimisŭ 11 fl. 03 cr. v. a. dela d-nii: Olgyai Károly 60 cr., George Halmagyi 1 fl., Samoilă Conta 20 cr., Iosifŭ Cosipŭ 20 cr., Ioanŭ Langa 20 cr., George Popŭ 20 cr., Mariz Hirschfeld 60 cr., Ioanŭ Cost. Popa 20 cr., Iacobŭ Salamon 10 cr., George Boeriu 5 cr., Militonŭ Coanta 10 cr., Iacobŭ Fĕtu 10 cr., Ioanŭ Nichi Hirju 4 cr., Nicolae Laucea 20 cr., Dionisie Popŭ 10 cr., George Furtia 6 cr., Samoelŭ Davidŭ 30 cr., George Clococeanŭ 30 cr., Ioanŭ Florea 4 cr., Ioanŭ Popiția 60 cr., George Costea Vlaicu 10 cr., Nicolae Simonŭ Gridanŭ 10 cr., Ioanŭ Drag. Coanta 20 cr., Nicolae Iacobŭ 10 cr., Achimŭ Hoafă 20 cr., George Mateiu Popŭ 30 cr. Dela mai mulțĭ 3 fl. 84 cr. și George Popŭ Grideanulŭ 1 fl.

12. Din Porumbaculŭ inferiorŭ, prin d-lŭ Ieronimŭ Fliterŭ, notarŭ de cercŭ, au încursŭ 90 cr. dela d-nii: Ioanŭ Comșa, plugarŭ 10 cr., Ilie Stoichiția, plugarŭ 10 cr., Alexandru Stoichiția 10 cr., Fliterŭ Ieronimŭ, notarŭ, 20 cr., Georgiu Mandealŭ, economŭ 20 cr. și Peter König junior 20 cr.

13. Din Simonŭ (Branŭ), prin d-lŭ primarŭ George Manoiu s'a trimisŭ o colectă de 4 fl. v. a.

14. Din Noulŭ romănŭ, prin d-lŭ Aurelianŭ Negruțŭ, not. cerc., au încursŭ 12 fl. 10 cr. Anume din Colunŭ dela d-nii: Ioanŭ Caldărariu 4 cr., Moise Huiu, primarŭ. 50 cr., Ioane Drafcu, asesorŭ, 50 cr., Danŭ Valcanŭ, crâșmarŭ 20 cr., Onea Onii Gavrilă, plugariu 4 cr. I. Stoica și Suma Nicolae, vice-primarŭ 22 cr., Comuna Colunŭ 1 fl., dela toțĭ locuitorii din comuna Colunŭ în prețulŭ bucateiorŭ vêndute 2 fl. 30 cr., Din Noulŭ romănŭ: Aurelianŭ Negruțŭ, not. 50 cr., Letmann Davidŭ, arêndatorŭ 1 fl, Letmann Susana, soția arêndatorului 1 fl., Atanasiu Măcelariu, preotŭ gr. cat. 1 fl., Ioanŭ Stanŭ, vice-notarŭ 20 cr. și dela locuitorii din Noulŭ romănŭ 3 fl. 60 cr.

(Va urma.)

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

SOFIA, 30 Augustŭ.— Guvernulŭ francesŭ a rechiămatŭ pe consululŭ sĕu generalŭ.

SOFIA, 30 Augustŭ. — La Stambulov s'a continuatŭ consultarea pentru formarea cabinetului. Incă nu e sigurŭ cine va lua asupră-șĭ formarea cabinetului.

BERLINŬ, 30 Augustŭ. — Idea unei băncĭ de spirtŭ se consideră ca zădărnicită.

## DIVERSE.

**Exportŭ.** — Tablou de tóte cereale'e, făinurile, legumele uscate, seminţe uliόse, spirtŭ, boi și rîmătorĭ, exportațĭ din Romănia prin portulŭ Brăila pe întréga lună Iulie 1887: Grâu chilogr. 21,536,455. — Săcară chilograme 1,570 576 — Porumbŭ chilogr. 69.084,872. — Orzŭ chilogr. 5,854,650 — Ovĕsŭ chilogr. 1,173,285. — Meiu chilogr. 365. — Făină de grâu chilgr. 684,225. — Legume uscate (fasole) chilogr. 555,264. — Semințe uliόse, cânepă chilogr. 20,089. — Inŭ chilogr. 3500. — Rapiță chilgr. 840,964. — Boi 379. — Vițeĭ 145. — Rîmătorĭ 368 și Spirtŭ lit. 113,413.

***

**Congresulŭ Volapükiștilorŭ.** — Congresulŭ internaționalŭ alŭ Volapükiștilorŭ ce s'a ținutŭ în München s'a terminatŭ.

Tóte țĕrile Europei au fostŭ representate. Dintre capitale numai Berlinulŭ nu avea delegatŭ. In Capitala Prusiei noua limbă internațională n'are de locŭ partisanĭ.

Desbaterile în congresŭ au fostŭ vii. Partisanii Volapükului suntŭ forte optimiștĭ. Ei suntŭ firmŭ încredințațĭ că acéstă limbă are sĕ acopere cu timpulŭ totŭ pămêntulŭ

Congresulŭ a adoptatŭ o resoluțiune prin care guvernulŭ germanŭ este rugatŭ sĕ admită Volapükulŭ între limbile carĭ potŭ fi transmise prin telegrafŭ pe prețulŭ regulamentarŭ. Rusia și Danemarca au făcutŭ deja nouei limbĭ acéstă onóre.

**Necrologŭ.** — Ioanŭ Șiandorŭ, preotŭ gr. or. și proprietarŭ în Cuieșdiu, nu se mai află între cei vii, elŭ și a datŭ nobilulŭ sĕu s fletŭ în mâna Creatorului astăḑĭ la 1 óră d. a. Despre acéstă perdere ireparabilă cu profundă durere încunosciințămŭ pe consângenii, amicii, și pe mulții stimatorĭ ai defunctului. Rĕmășițele pămêntescĭ ale iubitului nostru repausatŭ în domnulŭ s'au așeḑatŭ la 18/30 Augustŭ în cimitirulŭ din Cuieșdiu pentru rĕpausŭ eternŭ. — Cuieșdiu, la 1887 Augustŭ 28/16.

Anastasia Șiandorŭ mamă, Maria m. Șiagau, Georgiu Șiandorŭ, Rafila Șiandorŭ, frațĭ, Galacteonŭ Șiagau, cumnatŭ. Livia Șiandorŭ n. Popŭ, soție. Georgeta Optimia, fiică. Josifŭ Popŭ, socru. Zoe Popŭ, cumnată.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

---

impotau. Insĕ totŭ singurŭ Loredano trebui sĕ susțină opinia acésta.

— Senatulŭ Veneției nu este unŭ tribunalŭ! — ḑise bĕtrânulŭ Bembo, a cărui vorbă avea totdéuna o mare greutate în hotărîrile Adunării. — Senatulŭ póte sĕ facă o anchetă când purtarea unuia dintre membrii săi este incriminată fără probe flagrante; însĕ când crima este așa de vĕḑută nu rĕmâne Senatului decâtŭ sĕ facă numai unŭ lucru: sĕ predea justiției pe vinovatŭ.

Nesculândŭ se nimenĭ ca sĕ combată moțiunea acésta, afacerea podestatului Padovei fŭ trimisă Consiliului de Ḑece, care și elŭ la rêndu-i o trimise la cei Trei De aceea am vĕḑutŭ în capitululŭ trecutŭ pe Fantele procedândŭ la arestarea lui Batista Martinengo în mijloculŭ vasalilorŭ sĕi.

Podestatulŭ fŭ aruncatŭ în închisorile de pe cheiulŭ dei Schiavoni, ca unŭ criminalŭ de rêndŭ. Insĕ tóte umilirile acestea păreau că nu atingŭ pe Martinengo. Trufia lui nu-lŭ părăsĭ nicĭ măcarŭ o clipă. Nu s'arăta câtușĭ de puținŭ mișcatŭ când intră în camera ce i-se reservase, și a cărui ferĕstră grilată situată aprópe sub Puntea Suspinelorŭ, vedea părțile dela spatele palatului ducalŭ. Mai tarḑiu când fŭ adusŭ în fața unuia dintre Inchisitorĭ, care trebuia sĕ-i ia întâiulŭ interogatriu, elŭ ilŭ întrebă, după cum întrebase și la Isola Bella:

— Cine are sĕ presideze tribunalulŭ, care trebue sĕ mĕ judece?

— Dogele în persónă! i rĕspunse.

— Bine! voiu vorbi când mĕ voiu afla în fața lui. Până atuncĭ sĕ n'așteptațĭ nimicŭ dela mine. Eu cerŭ numai, după cum este dreptulŭ meu de acusatŭ, ca sĕ și se pună unele întrebărĭ principalilorŭ óspețĭ dela banchetulŭ datŭ la Isola Bella! mai ḑise podestatulŭ.

I se făgădui că i se va împlini cererea, însĕ când inchisitorulŭ voi sĕ urmeze mai departe cu interogatoriulŭ, nicĭ rugăciunĭ nicĭ amenințărĭ nu mai putură smulge o vorbă măcarŭ din gura podestatului.

Câtŭ despre fiica Adriaticei, care fusese adusă în Veneția totŭ într'o vreme cu podestatulŭ, dogele declară că pentru epitropisita Republicei nu era altŭ locŭ mai potrivitŭ, decâtŭ palatulŭ ducalŭ. De aceea i se și pregăti unŭ apartamentŭ în care Veneția se așeḑă chiar în aceea ḑi.

Gondolierulŭ Ricardo rĕmăsese în palatulŭ Badoer intr'o stare desnădăjduită de rea. Obosela și póte chiar emoțiunea îi cășunaseră nisce frigurĭ grozave. Gondolierulŭ se luptă cu mórtea mai bine de 15 ḑile.

In timpulŭ acesta mititica Fiametta nu-lŭ părăsi nicĭ o clipă. Ḑi și nópte ilŭ privighiă cu o îngrijire ca de mumă.

Insĕ în starea bolnavului se putea constata o îmbunătățire ușoră. Putea chiar sĕ constate tot ce se petrecea împrejurulŭ sĕu. Mai întéiu cunoscu pe Fiametta și vederea ei par că'i mai rĕcori sângele și i potoli frigurile mai repede.

Când s'apropia fata de dênsulŭ ca sĕ-lŭ întrebe de avea trebuință de ceva, elŭ îi lua mâna în mânile lui și-i ḑicea:

— Asta ese balsamulŭ celŭ mai bunŭ ce pot pune pe rana mea. Ah, Fiametta, Fiamina mea, mĕ simțŭ mai bine, multŭ mai bine.

(Va urma).

**Cursulŭ la bursa de Viena**

din 20 Augustŭ st. n. 1887.

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 5% | 100 90 |
| Rentă de hârtiă 5% | 97.35 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 150.73 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 98.20 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 126 — |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 115 — |
| Bonurĭ rurale ungare | 104.60 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 1C4.60 |
| Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ | 104 50 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104.50 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 104 50 |
| Bonurĭ croato-slavone | 104 75 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 100.50 |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 121.60 |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului | 124 60 |
| Renta de hârtiă austriacă | 81 50 |
| Renta de arg. austr. | 82.50 |
| Renta de aurŭ austr. | 112 60 |
| Losurile din 1860 | 135 75 |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 886 — |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 286.50 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 282 30 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.94 |
| Napoleon-d'orĭ | 9.95 |
| Mărcĭ 100 împ. germ. | 61 55 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 125.75 |

**Bursa de Bucurescĭ.**

Cota oficială dela 12 Augustŭ st. v. 1887.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%) | 91½ | 92½ |
| Renta rom. amort. (5%) | 95— | 95½ |
| » convert. (6%) | 88¾ | 89¼ |
| Împr. oraş. Buc. (20 fr.) | 34— | 36— |
| Credit fonc. rural (7%) | 104¾ | 105½ |
| » „ „ (5%) | 89½ | 90¼ |
| » » urban (7%) | 103¼ | 103¾ |
| » » » (6%) | 94— | 95— |
| » » » (5%) | 87— | 87½ |
| Banca naţională a Românieĭ 500 Lei | —— | —— |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | —— | —— |
| « » » Naţională | —— | —— |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 14.¼ | 15.¾ |
| Bancnote austriace contra aurŭ | 2.01 | 2.02 |

**Cursulu pieţei Braşovŭ**

din 30 Augustŭ st. n. 1887.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 8 65 | Vênd. | 8.67 |
| Argint românesc | » | 8 60 | » | 8.65 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 9.95 | » | 10.— |
| Lire turcescĭ | » | 11.23 | » | 11.27 |
| Imperialĭ | » | 10.22 | » | 10.26 |
| Galbenĭ | » | 5 90 | » | 5.95 |
| Scrisurile fonc. »Albina« 6% | » | 101.— | » | 102.— |
| „ » „ 5% | „ | 98.— | - | 99.— |
| Ruble Rusescĭ | » | 108.— | » | 110.— |
| Discontulŭ | » | 7—10% pe anŭ. | | |



## Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Décă se ivescŭ iregularităţĭ la primirea diarului onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

Nr. 14—1887.

# Concursŭ.

*Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ ordinarŭ la scóla confesională gr. cat. din Monorŭ, comitatulŭ Bistriţa-Năsĕudŭ, prin acésta se escrie concursŭ până în 10 Septemvre 1887 st. n.*

Emolumentele împreunate cu acestŭ postŭ suntŭ 300 fl. v. a salarŭ anualŭ de solvitŭ în rate lunare anticipativŭ din fondulŭ scolasticŭ confesionalŭ, şi o grădină de legume în mărime de 200□°. Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ au a documenta: purtare morală, că au ascultatŭ cursulŭ preparandialŭ, că au cualificaţiune de învĕţătorŭ, după cum pretinde legea scolastică, atâtŭ din limba română, care e limba de propunere, câtŭ şi din cea maghiară.

Cei ce vorŭ documenta că au ascultatŭ cursulŭ pedagogicŭ la o preparandiă regiă de statŭ, vorŭ fi preferiţĭ.

In casŭ când nu ar concurge indivizĭ cualificaţĭ după cerinţele legei şi s'ar suplini postulŭ provisoriu, pentru unŭ atare concurentŭ se statoresce salariulŭ anualŭ numai de 200 fl. v. a.

Suplicele suntŭ a se înainta la subscrisulŭ *presidiu alŭ senatului scolasticŭ localŭ* până la terminulŭ mai susŭ fixatŭ.

Din şedinţa senatului scolasticŭ conf. gr. cat.

Monorŭ, în 19 Augustŭ 1887.

Preşedintele ad hoc: **Dumitru Moldovanŭ.** Notarulŭ ad hoc: **Mihailŭ Puntea.** 2—3

# Mersulŭ trenurilorŭ

**Valabilŭ dela I Iuniu st. n. 1886.**

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

**Predealŭ-Budapesta**

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | 4.30 | — | 7.30 |
| Predealŭ ( | — | — | — | 1.14 |
| Predealŭ ( | — | 9.12 | — | — |
| Timişŭ | — | 9.35 | — | 1.45 |
| Braşovŭ ( | — | 10.12 | — | — |
| Braşovŭ ( | 7 20 | — | 4 01 | 2.32 |
| Feldióra | 7 57 | — | 4.47 | — |
| Apatia | 8 24 | — | 5 28 | — |
| Augustinŭ | 8.47 | — | 5.59 | — |
| Homorodŭ | 9.29 | — | 6 49 | — |
| Haşfaleu | 9 37 | — | 8.35 | — |
| Sighişóra ( | 10 53 | — | 9.02 | — |
| Sighişóra ( | 11.00 | — | 9.12 | — |
| Elisabetopole | 11 34 | — | 9 56 | — |
| Mediaşŭ | 12.03 | — | 10 37 | — |
| Copsa micĕ | 12.26 | — | 10.59 | — |
| Micăsasa | 12.42 | — | 11.16 / 11.37 | — |
| Blaşiu | 1.11 | — | 12.16 | — |
| Crăciunelŭ | 1.23 | — | 12,33 | — |
| Teiuşŭ | 2.06 | — | 1.51 | — |
| Aiudŭ | 2.27 | — | 2.18 | — |
| Vinţulŭ de susŭ | 2.49 | — | 2.48 | — |
| Uióra | 2.56 | — | 2 56 | — |
| Cucerdea | 3.12 | — | 3 64 | — |
| Ghirisŭ | 3.46 | — | 4 51 | — |
| Apahida | 5.01 | — | 5.28 | Trenŭ de persóne |
| Cluşiu ( | 5.21 | — | 5 56 | |
| Cluşiu ( | — | 6.01 | — | 6 37 |
| Nedeşdu | — | 6.19 | — | 6.58 |
| Ghirbĕu | — | — | — | 7.14 |
| Aghirişŭ | — | — | — | 7.29 |
| Stana | — | — | — | 7.56 |
| Huiedinŭ | — | 7.12 | — | 8.18 |
| Ciucia | — | 7.41 | — | 8 58 |
| Bucia | — | — | — | 9.15 |
| Bratca | — | — | — | 9.34 |
| Vadŭ | — | 8.20 | — | 9 53 |
| Mezŏ-Telegd | — | 8.46 | — | 10 28 |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | — | 10 47 |
| Veneţia-Orădii | — | — | Trenŭ de persóne | 10.57 |
| Oradia-mare ( | — | 9.11 | | 11.07 |
| Oradia-mare ( | — | 9.16 | 10.50 | 11.19 |
| P. Ladány | — | 10.37 | 1.33 | 1.16 |
| Szolnok | — | 12.20 | 4.24 | 3.29 |
| Buda-pesta | — | 2.15 | 10.05 | 6.33 |
| Viena ( | — | — | 2.15 | — |
| Viena ( | — | 8.00 | — | — |

**Budapesta—Predealŭ**

| | Trenŭ de pers. | Tren accelerat | Trenŭ de pers. | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | — | — | — | — |
| Budapesta | 7.40 | 2.— | 7.40 | 6 18 | — |
| Szolnok | 11 05 | 4.05 | 10.42 | 9.38 | — |
| P. Ladány | 2 02 | 5.47 | 2.02 | 12.02 | — |
| Oradea mare | 4.12 | 7.11 | 4.78 | 2.01 | — |
| Venţia-Orădii | — | — | — | 2 08 | — |
| Fudi-Oşorheiu | — | — | — | 2 19 | — |
| Teleagŭ | — | 7.33 | — | 2.41 | — |
| Vadŭ | — | 8.04 | — | 3.24 | — |
| Bratca | — | — | — | 3.47 | — |
| Bucia | — | — | — | 4.07 | — |
| Ciucia | — | 8.58 | — | 4.33 | — |
| Huiedin | — | 9.28 | — | 5.15 | — |
| Stana | — | — | — | 5.33 | — |
| Aghiriş | — | — | — | 5.53 | — |
| Ghârbĕu | — | — | — | 6.05 | — |
| Nedişu | — | — | — | 6.20 | — |
| Clujiu ( | — | 10.31 | — | 6.38 | — |
| Clujiu ( | 11.00 | — | — | — | 7.08 |
| Apahida | 11 19 | — | — | — | 7.36 |
| Ghiriş | 12 33 | — | — | — | 9.16 |
| Cucerdea ( | 1.01 | — | — | — | 9.53 |
| Cucerdea ( | 1 11 | — | — | — | 10.— |
| Uióra | 1.18 | — | — | — | 10.09 |
| Vinţulŭ de susŭ | 1.05 | — | — | — | 10.19 |
| Aiudŭ | 1.46 | — | — | — | 10.48 |
| Teiuşŭ | 2 25 | — | — | — | 11.55 |
| Crăciunelŭ | 2.50 | — | — | — | 12.34 |
| Blaşŭ | 3 03 | — | — | — | 12.52 |
| Micăsasa | 3.35 | — | — | — | 1.34 |
| Copşa mic | 4.01 | — | — | — | 2.13 |
| Mediaşŭ | 4.20 | — | — | — | 2.46 |
| Elisabetopole | 4.55 | — | — | — | 3.31 |
| Sigişóra | 5.42 | — | — | — | 4.32 |
| Haşfaleu | 6.01 | — | — | — | 5.02 |
| Homorod | 7.27 | — | — | — | 6.53 |
| Augustinŭ | 8.08 | — | — | — | 7.43 |
| Apatia | 8.36 | — | — | — | 8.23 |
| Feldióra | 9·06 | — | — | — | 9.02 |
| Braşovŭ ( | 9.46 | 5.37 | — | — | 9.52 |
| Braşovŭ ( | — | — | 1.55 | — | — |
| Timişŭ | — | 6.20 | 2.53 | — | — |
| Predealŭ ( | — | 6.47 | — | — | — |
| Predealŭ ( | — | 11.30 | 3.28 | — | — |
| Bucurescĭ | — | — | 9.35 | — | — |

**Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de pers. | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Teiuşŭ | 11.24 | — | 3.00 |
| Alba-Iulia | 11.59 | — | 3.59 |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.30 | — | 4.22 |
| Şibotŭ | 1.01 | — | 4.51 |
| Orăştia | 1.32 | — | 5.18 |
| Simeria (Piski) | 2.32 | — | 6.15 |
| Deva | 2 52 | — | 6.35 |
| Branicĭca | 3.23 | — | 7.02 |
| Ilia | 3.55 | — | 7.28 |
| Gurasada | 4.08 | — | 7.40 |
| Zam | 4.25 | — | 8.11 |
| Soborşin | 5.30 | — | 8.46 |
| Bĕrzova | 6.27 | — | 9.33 |
| Conopŭ | 6.47 | — | 9.53 |
| Radna-Lipova | 7.28 | — | 10 27 |
| Paulişŭ | 7.43 | — | 10.42 |
| Gyorok | 7.59 | — | 10.58 |
| Glogovaţŭ | 8.28 | — | 11 25 |
| Aradŭ | 8.42 | 9.17 | 12.31 |
| Szolnok ( | — | 2 32 | 4.50 |
| Szolnok ( | — | — | 5.12 |
| Budapesta | — | — | 8.20 |
| Viena | — | — | 6.05 |

**Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | 12 10 | — |
| Budapesta | 8.20 | 9.05 | — |
| Szolnok ( | 11.20 | 12.41 | — |
| Szolnok ( | 11.35 | 5.45 | — |
| Aradŭ | 4.30 | 6.— | — |
| Glogovaţŭ | 4 43 | 6.13 | — |
| Gyorok | 5 07 | 6.38 | — |
| Paulişŭ | 5.19 | 6.51 | — |
| Radna-Lipova | 5.41 | 7.10 | — |
| Conopŭ | 6 09 | 7.37 | — |
| Bêrzova | 6.28 | 7.55 | — |
| Soborşin | 7 25 | 8.42 | — |
| Zam | 8 01 | 9.12 | — |
| Gurasada | 8 34 | 9.41 | — |
| Ilia | 8 55 | 9.58 | — |
| Branicĭca | 9.19 | 10.17 | — |
| Deva | 9.51 | 10.42 | — |
| Simeria (Piski) | 10.35 | 11.07 | — |
| Orăştiă | 11.11 | 11.37 | — |
| Şibotŭ | 11.43 | 12.— | — |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.18 | 12.29 | — |
| Alba-Iulia | 12.36 | 12.46 | — |
| Teiuşŭ | 1.29 | 1.41 | — |

**Aradŭ-Timişóra**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenu mixt |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 5.48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6.19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6.44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.16 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Timişóra | 9.02 | — | 9.08 |

**Simeria (Piski) Petroşenĭ**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Simeria | — | — | 2.42 |
| Streiu | — | — | 3.25 |
| Haţegŭ | — | — | 4.16 |
| Pui | — | — | 5.11 |
| Crivadia | — | — | 5.58 |
| Baniţa | — | — | 6.40 |
| Petroşenĭ | — | — | 7.12 |

**Timişóra-Aradŭ**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Timişóra | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| Aradŭ | 9.27 | — | 8.17 |

**Petroşenĭ—Simeria (Piski)**

| | Trenŭ de pers. | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Petroşenĭ | — | — | 6.10 |
| Baniţa | — | — | 6.53 |
| Crivadia | — | — | 7.37 |
| Pui | — | — | 8.20 |
| Haţegŭ | — | — | 9.01 |
| Streiu | — | — | 9.52 |
| Simeria | — | — | 10.31 |

**Nota:** Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ